

Osiągnięty efekt rzeczowy i ekologiczny – formularz ogólny Sprawozdanie z realizacji zadania (jeżeli dotyczy)

Tytuł zadania: **Dofinansowanie działalności Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych w zakresie ochrony przyrody w 2024 r.**

Nr umowy: **WFOŚ/D/723/2013/2024**

Sprawozdanie z realizacji zadania (jeżeli dotyczy):

Należy uzupełnić, jeżeli wymóg składania sprawozdania został określony w umowie dofinansowania zawartej z WFOŚiGW w Gdańsku.

Zadanie 1.

Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana

A.Czynna ochrona

Działanie 1. Utrzymanie i wzmocnienie ostoi dla zwierząt – pielęgnacja istniejących remiz leśnych oraz remiz i zadrzewień śródpolnych.

W I kwartale 2024 r. pracownicy PKMW skontrolowali obszary nasadzeń wykonanych w ramach projektu w okresie minionych 17 lat. Do zabiegów pielęgnacyjnych wytypowano wierzby (kilkaset szt.), które następnie ogłowiono. Jednocześnie skontrolowano stan zdrowotny posadzonych drzewek owocowych i krzewów oraz ich zabezpieczeń.

Pod koniec marca pracownicy Parku rozpoczęli prace polegające na uzupełnieniu luk w szpalerach i remizach śródleśnych (stworzono jedną nową), dokonywali cięć pielęgnacyjnych drzewek, zabezpieczali osłonkami sadzonki przed zgryzieniem przez zwierzynę oraz, wg potrzeb, wzmacniali sadzonki palikami.

W III kwartale dokonano ponownych kontroli stanu zdrowotnego drzew, przeprowadzono niezbędne zabiegi pielęgnacyjne – uzupełniono osłonki oraz wytypowano miejsca do prac planowanych na 2025 r.

W IV kwartale ukazała się publikacja „Park Krajobrazowy „Mierzeja Wiślana” – cztery dekady w służbie ochrony przyrody”, w której opisano realizowany projekt, co przyczyni się do promocji zadania.

Działanie 2. Ochrona siedlisk i miejsc koncentracji ptaków wodno-błotnych.

W kwietniu, w okresie suszy kilkakrotnie napełniano wodą z rowu melioracyjnego zagłębienie na łące, z którego korzystały liczne ptaki.

Zadanie 2. Nadmorski Park Krajobrazowy

A.Ochrona czynna

Działanie 1. Reintrodukcja mikołajka nadmorskiego.

Zrealizowano działania mające na celu wspieranie cennych gatunków roślin poprzez przywracanie mikołajka nadmorskiego, gatunku charakterystycznego dla wydm nadmorskich, na jego historyczne i naturalne miejsca występowania.

Działanie 2. Ochrona płazów poprzez montaż ogrodzeń tymczasowych minimalizujących śmiertelność podczas sezonowej migracji

W ramach działania zamontowano tymczasowe ogrodzenia do ograniczania śmiertelności płazów -w dwóch lokalizacjach, gdzie wskazano odcinki dróg o najwyższym ryzyku kolizji i śmiertelności pod kołami samochodów. Miejsca te stanowią przecięcie korytarzy ekologicznych oraz przebiegających w bezpośrednim sąsiedztwie zbiorników wodnych - droga wojewódzka nr 216 w rejonie Uroczyska „Każa” koło Kuźnicy na Półwyspie Helskim oraz ulica Wczasowa we wsi Karwieńskie Błoto Drugie.

Działanie 3. Ochrona gatunków ptaków i nietoperzy związanych ze zbiorowiskami leśnymi

Zrealizowano prace wieloletniego programu gromadzenia danych o rozmieszczeniu gatunków sów związanych ze zbiorowiskami leśnymi na terenie Parku i jego otuliny, co umożliwiło lepsze planowanie działań ochronnych. W ramach drugiej części programu, ukierunkowanego na ochronę zubożonych siedlisk leśnych, wywieszono i monitorowano zasiedlenie budek lęgowych dla ptaków wróblowych oraz schronów dla nietoperzy. Działania te przeprowadzono w drzewostanach lasów gospodarczych, w których występuje niedobór naturalnych kryjówek.

Działanie 4. Zwalczanie inwazyjnych i potencjalnie inwazyjnych obcych gatunków roślin

Zrealizowano prace projektu rozpoczętego w 2021 roku. W miejscach o najwyższej wartości przyrodniczej, gdzie stwierdzono obecność rdestowców, podjęto działania mające na celu eliminację gatunków inwazyjnych.

Działanie 5. Wykonanie ekspertyzy stanu zabytkowej alei drzew pomiędzy miejscowościami Rzucewo – Osłonino

"Aleja Lipowa" zlokalizowana przy drodze powiatowej nr 1513G, łączącej wsie Rzucewo i Osłonino jest jedną z najpiękniejszych alei przydrożnych w województwie pomorskim. W literaturze podawana jest także jako najstarsza w Polsce i została wpisana do rejestru pomników przyrody w 1955 r. W celu lepszego zarządzania zasobem przyrodniczym zlecono wykonanie opracowania dokumentu „Plan zarządzania „Aleją Lipową”. Inspekcja z diagnostyką instrumentalną wybranych drzew wraz z zaleceniami zabiegów pielęgnacyjnych w ciągu alei”.

B. Inwentaryzacje i monitoring

Działanie 1. Monitoring stanu jakości wód rzek przymorskich

W ramach wieloletniej współpracy z Naukowym Kołem Chemików Politechniki Gdańskiej, dotyczącej wskaźników fizyczno-chemicznych wód rzek przymorskich, przeprowadzono szczegółową ocenę jakości wód w rzekach znajdujących się na terenie Parku. Dzięki tym badaniom możliwe było wskazanie potencjalnych czynników negatywnie oddziałujących na stan wód.

Zadanie 3. Trójmiejski Park Krajobrazowy

A. Czynna ochrona

Działanie 1. Ochrona czynna siedlisk łąkowych oraz usuwanie gatunków inwazyjnych na terenie TPK

W ramach projektu kontynuowano wieloletnie działania w celu zachowania łąk na terenie Parku oraz działania związane z usuwaniem gatunków inwazyjnych na terenie Parku. Zweryfikowano powierzchnie przewidziane do koszenia w 2024 r., uzyskano zgody właścicieli gruntów na przeprowadzenie działań (Nadleśnictwo Gdańsk, Miasto Gdańsk), przygotowano dokumentację przetargową, wyłoniono wykonawców i podpisano dwie umowy. O wyłonieniu wykonawcy poinformowano zarządcę terenu tj. Nadleśnictwo Gdańsk, Miasto Gdańsk, a o pracach w rezerwacie przyrody także RDOŚ w Gdańsku. Umowy zostały zrealizowane i odebrane protokołami odbioru.

Działanie 2. Usunięcie nalotów drzew i krzewów z torfowiska w rezerwacie przyrody "Lewice"

Działaniem objęto płat siedliska przyrodniczego 7110 Torfowiska wysokie z roślinnością torfotwórczą (żywe) w rezerwacie przyrody „Lewice”. W 2018 r. na zlecenie RDOŚ w Gdańsku wykonano działania ochrony czynnej polegające na usunięciu zarastających torfowisko drzew. W 2022 r. w ramach działań prowadzonych przez TPK powtórzono zabieg. Z powierzchni torfowiska usunięto pojawiający się nalot brzozy i sosnowy. Biomasa wyniesiono z powierzchni torfowiska. Podczas obserwacji w 2023 r. stwierdzono w obrębie płatu siedliska nalot i odrośla drzew, których usunięcie na tym etapie w niewielki sposób narusza strukturę siedliska. W ramach działania w 2024 r. usunięto więc nalot i odrośla drzew, których rozwój mógł pogorszyć stan ochrony siedliska. W celu realizacji zadania uzyskano decyzję Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska na odstąpienie od zakazów obowiązujących na terenie rezerwatu (nr DZP-WP.6205.24.2024.KD.2 z dnia 13.03.2024 r.), zgodę Nadleśnictwa Gdańsk na przeprowadzenie działań, przygotowano dokumentację przetargową, wyłoniono wykonawcę i podpisano umowę, którą zrealizowano w III kwartale 2024 r. O wyłonieniu wykonawcy poinformowano zarządcę terenu tj. Nadleśnictwo Gdańsk, a także RDOŚ w Gdańsku. Umowę odebrano protokołem odbioru z dnia 4.10.2024 r.

Działanie 3. Zabezpieczenie stanowisk i siedlisk gatunków szczególnie cennych w leśnych ekosystemach TPK

Celem działania było wspólne wypracowanie dobrych praktyk pozwalających na skuteczną ochronę, a także zabezpieczenie i zachowanie stanowisk i siedlisk wybranych gatunków organizmów, charakterystycznych dla lasów o naturalnym charakterze (lub zbliżonym do naturalnego). W ramach zadania uzyskano deklarację Nadleśnictwa Gdańsk oraz RDLP w Gdańsku o chęci uczestnictwa w cyklu spotkań szkoleniowych. Zorganizowano 4 spotkania poświęcone ptakom, owadom i mięczakom, grzybom, mszakom i porostom. Zawarto cztery umowy ze specjalistami od owadów, mięczaków, grzybów i mszaków. Dla ptaków i porostów spotkanie poprowadzili specjaliści TPK. Wypracowano robocze wersje dobrych praktyk dla poszczególnych grup gatunków: ptaków, owadów, mięczaków, grzybów, mszaków i porostów. Dobre praktyki wymagają jeszcze ustaleń redakcyjnych z Nadleśnictwem Gdańsk. Spotkanie w tym zakresie zaplanowano na I kwartał 2025 r. W ramach działań związanych z organizacją szkolenia wykryto 4 nowe stanowiska ślimaka ostrokrawędzistego oraz stanowisko pachnicy dębowej.

B. Inwentaryzacje i monitoring

Działanie 1. Inwentaryzacja gadów na terenie TPK

Działanie obejmowało uzupełnienie inwentaryzacji gadów na terenie TPK. W latach 2015-2020 na terenie Parku potwierdzano występowanie 4 gatunków gadów, nie potwierdzono obecności zaskronca, którego obecność można poprzeć jedynie danymi historycznymi. W ramach działania podpisano umowę w celu wykonania inwentaryzacji gadów na terenie Parku. Inwentaryzację wykonano na 16 powierzchniach, które były badane w 2018 r. i przedstawione w opracowaniu: Inwentaryzacja herpetologiczna występowania gadów na obszarze Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego (P. Janowski 15.11.2018 r.) oraz na powierzchniach uzupełniających, wyznaczonych przez Zleceniobiorcę w obrębie północnego i południowego kompleksu Parku.

Działanie 2. Doposażenie pracowników TPK- zakup lornetek (działanie dodatkowe)

W ramach działania doposażono stanowiska pracy w lornetki wykorzystywane do prowadzenia monitoringu, inwentaryzacji i działań ochrony czynnej.

Zadanie 4. Wdzydzki Park Krajobrazowy

A. Czynna ochrona

Działanie 1. Czynna ochrona siedlisk na wyspie Sidły na jeziorze Wdzydzkim (kontynuacja zadania z lat ubiegłych)

Na Wyspie Sidły, w ramach ochrony przyrody, prowadzony jest wypas owiec pomorskich i kóz. We wrześniu wykoszono niedojady, usunięto krzewy i zebrano biomasę z 0,6 ha. Prace realizowała firma zewnętrzna pod nadzorem Parku.

Z oszczędności zakupiono sprzęt do monitoringu i opieki nad zwierzętami oraz materiały do budowy wyгородzenia. Zlecono także wykonanie 25-metrowego ogrodzenia do gromadzenia zwierząt przed transportem

Działanie 2. Bartnictwo WPK

Pszczoły pełnią w lesie liczne funkcje, a ich obecność na terenach leśnych, zwłaszcza na obszarach chronionych, jest niezbędna ze względu na ochronę ginących gatunków roślin, wymagających zapylania. W lesie praca pszczół służy zwiększeniu ilości zdrowych i płodnych nasion potrzebnych do odnowienia lasu, pożywienia dla ptaków, zwiększenia urodzaju owoców leśnych. Chemizacja środowiska, wprowadzanie monokultur, likwidacja zadrzewień i zakrzewień, upadek bartnictwa, ubogie pożytki, a także choroba pasożytnicza (warroza) sprawiły, że obecnie w lasach brakuje tych owadów. Konieczne są więc starania, mające na celu przywrócenie lasom pszczół oraz ochronę naturalnych kolonii, które zasiedlają barcie lub kłody. Przywrócenie tradycji bartniczych w lasach Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego to nie tylko edukacja i atrakcja dla turystów, ale głównie wartość dla ekosystemu, w którym pszczoły leśne spełniają ważną rolę. W ramach realizacji zadania w sierpniu zakupiono pokarm dla pszczół oraz lek na warrozę w celu przygotowania rodzin pszczelich do zimowania. Pracownicy Parku we wrześniu dokarmili rodziny pszczoły w barciach oraz zamieścili lek na warrozę.

Działanie 3. Czynna ochrona siedlisk - odkrzaczanie, usunięcie posuszu z obszaru torfowiska użytku ekologicznego „Zdradzonko” w celu poprawy stosunków wodnych wpływających na zachowanie siedliska

W celu ochrony różnorodności biologicznej terenów wodno-błotnych przeprowadzono zabiegi czynnej ochrony na użytku ekologicznym „Zdradzonko”. Zabieg polegał na usunięciu posuszu, samosiewów drzew z powierzchni około 1 ha z wyniesieniem biomasy. Realizacja działania przyczyniła się do poprawy siedliska i jego zachowania. Użytek ekologiczny „Zdradzonko” jest własnością Samorządu Województwa Pomorskiego w zarządzie Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych.

Działanie 4. Ochrona różnorodności biologicznej użytku ekologicznego „Jezioro Drzędno” poprzez zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych – raka pręgowatego (kontynuacja zadania z lat ubiegłych)

W ramach działania w jeziorze Drzędno prowadzono odłowy kontrolne raka pręgowatego metodą wylowu z zastosowaniem nurkowania. Realizacja zadania polegała na ręcznym chwytaniu osobników raka pręgowatego przez pletwonurka. Dodatkowo pracownicy Parku przeprowadzili nocną kontrolę strefy przybrzeżnej oraz zastosowali raczniki. Rak pręgowaty to gatunek, który nie jest rodzimy dla polskiej przyrody i często powoduje szkody w środowisku naturalnym. Jego obecność wiąże się z zagrożeniem dla innych roślin i zwierząt naturalnie występujących w danym miejscu, głównie raka szlachetnego. Zadanie ma na celu ocenę możliwości restytucji raka szlachetnego w wodach lobeliowego jeziora Drzędno.

Działanie 5. Nasadzenie drzew w ramach projektu pn. „Trzy miliardy dodatkowych drzew do 2030 r.”

W ramach Europejskiego Zielonego Ładu unijna strategia na rzecz różnorodności biologicznej zobowiązuje do posadzenia co najmniej 3 mld dodatkowych drzew w Unii Europejskiej do 2030 r. przy pełnym poszanowaniu zasad ekologicznych. To część szerszych działań na rzecz odbudowy lasów UE i walki ze zmianami klimatycznymi. Zobowiązanie to jest celem strategii UE w zakresie różnorodności biologicznej

na rok 2030. W ramach zadania nasadzono i opalowano 252 drzew wzdłuż drogi gminnej na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego.

Działanie 6. Ochrona i monitoring płazów poprzez montaż ogrodzenia ochronno – naprowadzającego minimalizującego ich śmiertelność podczas sezonowej migracji.

W ramach zadania wzdłuż drogi powiatowej w okolicach miejscowości Wąglikowice wykonano tymczasowe wygrozienia ochronno – naprowadzającego (na odcinku około 300 m). Ogrodzenie to było przez cały okres wiosennej migracji płazów objęte stałym monitoringiem pracowników WPK, którzy przenosili zwierzęta w bezpieczne miejsce. Działania realizowane było na podstawie pozwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku (RDOŚ-Gd-WZG.6401.47.2024.ŁP.2 oraz RDOŚ-Gd WZG.6401.35.2024.ŁP.2).

B. Inwentaryzacje i monitoring

Działanie 1. Badania stanu jakości wód jezior: Cheb, Drzędno, Gogolino, Gołui, Jelenie, Mieliste, Schodno, Słupinko, Słupino i Osty, Białe, Lipno, Pomarczyn, Radolne, Jezioro, Wdzydze Południowe, Żółnowo (kontynuacja zadania z lat ubiegłych)

W ciągu roku prowadzono badania jakości wód powierzchniowych na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. W ramach zadania pobrano próby wody, zakupiono odczynniki oraz opracowano raporty podsumowujące wyniki i zmiany zachodzące w środowisku wodnym.

Zadanie 5. Kaszubski Park Krajobrazowy

Działanie 1. Monitorowanie kłód bartnych zawieszonych przez Nadleśnictwo Kartuzy

Pracownicy KPK w czasie wyjazdów terenowych dokonali monitoringu zasiedlenia kłód bartnych przez pszczoły. Obserwacja 12 kłód bartnych powieszonych przez Nadleśnictwo Kartuzy wykazała zasiedlenie 4 z nich. Przegląd tych kłód przeprowadzony przez pracownika Nadleśnictwa Kartuzy pozwolił ocenić stan i siłę zasiedlających je rodzin.

Działanie 2. Zawieszenie dwóch kłód bartnych

W miesiącu czerwcu zostały powieszono dwie kłody bartne na terenie KPK. Po konsultacji z opiekunem kłód bartnych w Nadleśnictwie Kartuzy ustalono, że zostaną one powieszono na terenie leśnictwa Glinne i leśnictwa Mirachowo. Oba leśnictwa znajdują się na terenie KPK

Zadanie 6. Zaborski Park Krajobrazowy

A. Czynna ochrona

Działanie 1. Obce gatunki inwazyjne

Działania polegające na usunięciu obcych roślin inwazyjnych prowadzono na siedmiu stanowiskach w stosunku do pięciu gatunków. Z siedlisk usunięto następujące obce gatunki inwazyjne roślin: rdestowca ostrokończystego, niecierpka gruczołowatego, kolczurkę klapowaną, przymiotno białe i barszcze kaukaskie. Zadanie było kontynuacją działań z poprzednich lat. Niezbędne będzie kontynuowanie działań w kolejnych sezonach wegetacyjnych na tych samych stanowiskach.

Działanie 2. Czynna ochrona siedlisk i gatunków roślin – poprawa stanu ochrony siedlisk i gatunków

Wykonano zadania ochrony czynnej polegające na odkrzaczaniu kręgów i kurhanów na cmentarzysku wielokulturowym w Leśnie. Działanie polegało na wykoszeniu nalotów i odrośli drzew i krzewów z wygrabianiem i usuwaniem biomasy na powierzchni łącznie ok. 0,3 ha oraz usunięciu roślinności zielnej w otoczeniu obstawy kamiennej na obwodzie kurhanów i wieńców. Działaniami objęto 11 kurhanów i 11 wieńców.

Działanie 3. Czynna ochrona mokradel – poprawa stanu zachowania siedlisk, zmniejszenie emisji CO2

W ramach działań ochrony przyrody na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego wykonano dokumentację projektową i zrealizowano budowę drewnianej zastawki mającej na celu zachowanie i odtwarzanie właściwych stosunków wodnych. Działanie przeprowadzono zgodnie z planem ochrony Parku na gruntach Skarbu Państwa zarządzanych przez Nadleśnictwo Ryteł. W wyniku realizacji działania zwiększono retencję wody na powierzchni śródleśnego mokradła, które najprawdopodobniej od przeszło stu lat było odwadniane przez rów melioracyjny.

Zadanie 7. Park Krajobrazowy Dolina Słupi

A. Czynna ochrona

Działanie 1. Ochrona cennych gatunków ryb

Uzupełnienie żwiru i kamieniami tarliska dla ryb łososiowatych w ujściu Kanału Młyńskiego w Słupsku. Wsypany żwir i kamienie zostały ręcznie rozplantowane w korycie kanału. Dosypywanie żwiru do istniejącego tarliska jest konieczne, aby spełniało ono swoją rolę. W Kanale Młyńskim tarliska są rozmywane przez szybko płynące wody z elektrowni, a jednocześnie szybki nurt zwabia tam ryby i

wybierają one to miejsce jako atrakcyjne do odbycia tarła. Skuteczność zabiegów związanych z utrzymaniem tarliska jest potwierdzona poprzez inwentaryzację gniazd tarlowych na tym odcinku kanału oraz podczas wrześniowych odłowów narybkowych.

Działanie 2. Czynna ochrona torfowisko Gogolewko

W dniach 12-20.06.2024 r. pracownicy PKDS prowadzili nadzór nad pierwszym etapem prac prowadzonych w rezerwacie przyrody „Gogolewko”, polegających na skoszeniu dwóch powierzchni (ok. 0,8 i 0,5 ha) poddanych silnej ekspansji trzciny pospolitej wraz z usunięciem nalotów i odrośli drzew i krzewów – z wyniesieniem/wywiezieniem biomasy i zagospodarowaniu jej we własnym zakresie.

W dniach 01.08-15.08.2024 r. prowadziliśmy nadzór nad drugim etapem prac w rezerwacie przyrody „Gogolewko”, polegających na:

- powtórzenie koszenia na powierzchni 0,9 ha z czerwcowego koszenia;
- skoszeniu ok. 1,35 ha powierzchni torfowiska alkalicznego z silną ekspansją trzciny pospolitej;
- skoszeniu oraz usunięciu odrośli wierzb i nalotów drzew z ok. 0,5 ha powierzchni zajętej przez zbiorowiska półnaturalnych łąk wilgotnych.

Biomasa ze wszystkich powierzchni została wywieziona przy pomocy sprzętu nieniszczącego powierzchni torfowiska oraz zagospodarowana przez Wykonawcę. Prace odebrano bez uwag.

Działanie 3. Czynna ochrona cennych zadrzewień przydrożnych oraz wierzby płaczącej, rosnącej przed siedzibą PZPK-w celu poprawienia bezpieczeństwa w ich otoczeniu

W kwietniu 2024 r. pracownik PKDS oszacował wartość zamówienia oraz prowadził nadzór nad sporządzeniem ekspertyzy dendrologicznej polegającej na ocenie specjalistycznej wskazanych drzew znajdujących się w czterech lokalizacjach: I. miejscowość Kartkowo (gmina Czarna Dąbrówka) - **24 lipy** tworzące aleję wzdłuż odcinka drogi brukowej, droga gminna nr 148029G, prowadzącej do znajdującego się tam pałacu; II. miejscowość Gałąźnia Wielka (gmina Kołczygłowy) - **11 kasztanowców zwyczajnych** wchodzących w skład szpaleru wzdłuż drogi powiatowej nr 1200G; III. miasto Słupsk, **wierzba płacząca** przy siedzibie PZPK, ul. Poniatowskiego 4a; IV. przystań kajakowa w Gałąźni Małej, **lipa drobnolistna**. Oprócz pomiarów dendrometrycznych ekspertyza zawiera głównie: ocenę kondycji oraz stabilności poszczególnych drzew, diagnostykę instrumentalną za pomocą tomografu dźwiękowego dla 6 drzew, diagnostykę instrumentalną za pomocą statycznej próby obciążeniowej dla 7 drzew, analizę wyników oceny każdego drzewa oraz zalecenia dotyczące zabiegów pielęgnacyjnych. Wszystkie w/w prace i opisy drzew wykonano bez uwag za kwotę 24000 zł. Dodatkowo przygotowano i podpisano porozumienia z zarządcami dróg – gminą Czarna Dąbrówka oraz Zarządem Dróg Powiatowych w Bytowie. Porozumienia dotyczą realizacji wskazań z ekspertyzy dendrologicznej.

B. Inwentaryzacje i monitoring

Działanie 1. Monitoring ichtiofauny

W 2024 roku – w wyniku awarii obu skanerów – nie prowadzono monitoringu ichtiofauny na węźle wodnym w Słupsku. Pomimo braku danych dotyczących gatunków i ilości migrujących przez Słupsk ryb prowadziliśmy stałe, co najmniej raz w tygodniu, czyszczenie krat w obu słupskich przepławkach, utrzymując sprawność obu przepławek dla skutecznej migracji ichtiofauny. Działania te prowadzono bezkosztowo.

W 2024 roku – jak w poprzednich latach – w ramach współpracy z Zakładem Ryb Wędrownych Instytutu Rybactwa Śródlądowego pracownicy PKDS prowadzili monitoring węgorzy wstępujących w Słupsku. Pułapkę do łowienia węgorzy zamontowano 24 maja, zdemontowano zaś w końcu września. Odłowiono 644 młode samice węgorza europejskiego, które po zmierzeniu wypuszczono powyżej elektrowni wodnej, umożliwiając rybam dopływanie do parkowego odcinka Słupi oraz jej dopływów. W połowie lipca zainstalowana pułapka uległa awarii, ze środków WFOŚ zakupiono węże, opaski i taśmy niezbędne do jej naprawy. Prace naprawcze wykonali pracownicy PKDS.

We wrześniu 2024 roku pracownicy PKDS prowadzili badania sukcesu tarłowego ryb wędrownych w dostępnej dla nich części dorzecza Słupi. Do monitoringu stosowano agregat prądotwórczy z atestem odnawianym rokrocznie. Przełowiliśmy 14 stanowisk na 11 rzekach. W trakcie badań zmuszeni byliśmy przenosić stanowiska połowowe z powodu obecności tam bobrowych, które skutecznie uniemożliwiają – głównie trociom wędrownym - dotarcie na dotychczasowe tarliska w coraz większej liczbie dopływów Słupi. Na trzech stanowiskach badawczych stwierdzono oprócz troci narybek łososia atlantyckiego. Odnotowano ten gatunek na tarlisku w ujściu Kanału Młyńskiego, w rzece Kwaczy oraz w Skotawie w Skarszewie Dolnym, gdzie występował bardzo licznie. Na tym ostatnim stanowisku znacznie wzrosła – w porównaniu do lat wcześniejszych – liczba odłowionych ryb, co spowodowane jest spadkiem kłusownictwa z użyciem prądu elektrycznego. Cieszyć może obecność w połowach gatunków chronionych: głowacza białopłetwego i minoga strumieniowego, odławiano też nieliczny narybek lipienia. W rzece Głażnej na skutek obecności

tam bobrowych znacznie wzrosła ilość szczupaków i okoni – drapieżników niepożądanych na tarliskach ryb lososiowatych.

Ze środków zaoszczędzonych zakupiono nowy sprzęt do monitoringu ichtiofauny- agregat prądotwórczy. Spalinowy, wysokiej jakości agregat prądotwórczy wraz z osprzętem, firmy Hans Grassl. Jest on bezpiecznym i przenośnym narzędziem do prowadzenia skutecznego i wiarygodnego monitoringu ichtiofauny.

Działanie 2. Monitoring nietoperzy

Dwudziesty pierwszy zimowy monitoring nietoperzy na obszarze PKDS poprzedzony był naprawą zabezpieczeń obiektów przed przemarzaniem - dotyczyło to piwnicy po starej gorzelni w Gałąźni Wielkiej oraz nowego zabezpieczenia 3 studni (w tym jednej będącej użytkiem ekologicznym), warstwą żerdzi i okrywy świerkowej.

Zimowy monitoring odbywał się na 30 obiektach, podczas obozu organizowanego na terenie PKDS. Uczestniczyli w nim pracownicy parku i członkowie studenckiego koła Salamandra z Gdańska, .

Letni monitoring obejmował kontrolę 380 ukryć dla nietoperzy. Ukrycia rozmieszczone były w monokulturach sosnowych w zamian za brak naturalnych ukryć (dziuple itp.).

Ze środków zaoszczędzonych z innych działań zakupiono 37 nowych ukryć typu angielskiego z czego w grudniu 2024 roku rozwieszonych zostało 17, pozostałe będą zastępowały w miarę potrzeb zużyte i zniszczone ukrycia.

Działanie 3. Monitoring wsiedlonych włosieniczników-wyznacznika chronionego siedliska przyrodniczego 3260-nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosienicznikami.

W ramach działania przeprowadzono monitoring włosieniczników wysiedlanych w latach 2013-2015 przez pracowników parku w wytypowanych lokalizacjach na 12 ciekach. Włosieniczniki to rośliny prądolubne, zanurzone w wodzie, wymagające stanowisk słonecznych o piaszczystym, przepuszczalnym podłożu. Przeprowadzony w latach 2015-2017 monitoring wykazał skuteczność działań w wielu wytypowanych miejscach, stwierdzono ponadto, iż włosieniczniki poprzez fragmentację płatów skutecznie pozajmowały wiele nowych stanowisk. Na części z pierwotnie wytypowanych stanowisk włosieniczniki ustąpiły. Latem 2024 roku przeprowadzono monitoring włosieniczników na 8 z 12 wytypowanych lokalizacji. W wielu miejscach monitoring był utrudniony lub wręcz niemożliwy z powodu zmieniających się warunków terenowych. min. tamy bobrowe, wysoki poziom wody, duże zmętnienie spowodowane dużymi opadami deszczu itp. Na rzece Bytowej - w graniach PKDS oraz Słupi – od Gołębiej Góry do Jeziora Głębokiego, monitoring prowadzono z kajaka ze względu na rozmiary rzek. Pozostałe cieki były monitorowane w większości pieszo w korycie rzeki lub z jego brzegu.

Efekt ekologiczny:

Należy podać wartości mierzalne.

Zadanie 1.

Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana

- czynna ochrona siedlisk 12 ha;
- 26 000 odbiorców jako efekt zamieszczenia 8 postów na portalu społecznościowym Facebook i 2 artykułów na stronie internetowej Parku na temat nasadzeń, pielęgnacji i promocji zadania oraz prezentacji zadania na IV Ogólnopolskiej Konferencji Inwentaryzacyjnej;
- 350 uczestników konkursów z 3 placówek oświatowych oraz mini konkursów organizowanych na stoisku plenerowym Parku podczas imprez edukacyjnych oraz festynów rodzinnych (pośrednio 3 000 osób)
- nawodnienie i utrzymanie poziomu wody w obniżeniu terenu na łące o powierzchni 4 arów;
- liczba gatunków objętych ochroną czynną- 30 gatunków
- 18 000 odbiorców jako efekt zamieszczenia 2 postów na portalu społecznościowym Facebook i artykułu na stronie internetowej Parku na temat roli wody w środowisku przyrodniczym i krajobrazie rolniczym oraz promocji zadania.

Zadanie 2. Nadmorski Park Krajobrazowy

- liczba wprowadzonych do środowiska sadzonek mikołajka nadmorskiego – 120 roślin
- liczba zebranych koszyczków nasiennych mikołajka nadmorskiego do hodowli – 50
- liczba osobników objętych ochroną czynną – 848 osobników
- liczba gatunków objętych ochroną czynną –25 (6 gat. płazów i 1 gatunek roślin,9 gat.ptaków,9 gat. nietoperzy)
- liczba sesji monitoringowych stanowisk sów w NPK i otulinie – 2

- powierzchnia poddana zwalczaniu inwazyjnych gatunków obcych – 200 m² w 8 cyklach koszenia na 3 stanowiskach
- liczba drzew poddana szczegółowej diagnostyce instrumentalnej w Alei Lipowej – 15 szt.
- liczba drzew poddana inspekcji podstawowej – 329 szt.
- monitoring jakości wód- 17 rzek

Zadanie 3. Trójmiejski Park Krajobrazowy

- czynna ochrona siedlisk 8,9 ha, w tym zwalczanie gatunków inwazyjnych – dwa stanowiska, 1170 m².
- liczba gatunków objętych ochroną czynną, poprzez wdrożenie dobrych praktyk – 34 gatunki
- identyfikacja nowych stanowisk gatunków chronionych – 5 stanowisk

Zadanie 4. Wdzydzki Park Krajobrazowy

- utrzymanie i monitoring - 11 szt. barci.
- czynna ochrona siedlisk- 5,6 ha.(ochrona wyspy Sidły i torfowiska Zdradzonko)
- liczba nasadzanych drzew- 252 szt.
- liczba osobników objętych czynną ochroną (płazy) -1364 osobników
- liczba gatunków objętych ochroną czynną- 8
- likwidacja gatunków inwazyjnych (rak pręgowany)- 27 szt.
- monitoring jakości wód – 17 jezior.

Zadanie 5. Kaszubski Park Krajobrazowy

- monitoring 12 klód bartnych
- monitoring jednego gatunku owada – pszczoła miodna (*Apis mellifera*)

Zadanie 6. Zaborski Park Krajobrazowy

- zwalczanie obcych gatunków inwazyjnych – łączna powierzchnia, z której zostały usunięte rośliny – 3,01 ha,
- zwalczanie obcych gatunków inwazyjnych roślin – liczba zwalczanych gatunków – 5,
- zwalczanie obcych gatunków inwazyjnych – liczba stanowisk objętych działaniem – 7,
- czynna ochrona siedlisk -7 ha , w tym czynna ochrona mokradel – 6 ha,
- łączna powierzchnia siedlisk wspieranych w celu osiągnięcia lepszego statusu ochrony – 10 ha

Zadanie 7. Park Krajobrazowy Dolina Słupi

- wykonanie ok 80 m tarlisk umożliwiających rozród cennym rybnom dorzecza
- liczba osobników objętych ochroną czynną- 644
- czynna ochrona siedlisk 4,05 ha poprzez wykoszenie torfowiska Gogolewko
- ocena stanu 37 drzew, pod kątem pielęgnacji i bezpieczeństwa.
- utrzymanie w dobrym stanie 2 przepławek-umożliwienie funkcjonowania korytarza ekologicznego
- zapewnienie prawidłowego działania 1 rynny węgorzowej służącej monitoringowi węgorzy wstępujących.
- umożliwienie odbycia rozrodu nietoperzom w 140 skrzynkach rozrodczych, zabezpieczenie bezpiecznego zimowania nietoperzy: 3 studnie, 1 piwnica.
- kontrola zimowa 30 obiektów z terenu parku.
- kontrola letnia 380 ukryć dla nietoperzy
- określenie stanu wsiedlonych włosieniczników w 8 ciekach w dorzeczu Słupi
- liczba gatunków objętych ochroną lub monitoringiem- 34 gat. roślin, 8 gat. zwierząt

Należy opisać efekt ekologiczny, uzasadnić ewentualne rozbieżności pomiędzy efektem planowanym, a osiągniętym.

Zadanie 1.

Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana

A.Czynna ochrona

Działanie 1. Utrzymanie i wzmocnienie ostoi dla zwierząt w postaci remiz leśnych oraz pielęgnacja zadrzewień śródpolnych.

Prace przeprowadzono na terenie o łącznej powierzchni **12 ha**, w tym w liniowych szpalerach o długości około 8 km wierzbowych utworzonych w minionych latach oraz w remizach śródleśnych.

W celu zapewnienia odpowiedniej promocji zadania przeprowadzono mini-konkurs plastyczny i fotograficzny pn. „Zadrzewienia śródpolne – niezwykle ostoje przyrody”. Informacje o wynikach opublikowano na stronie internetowej organizatora na portalu społecznościowym Facebook.

Spowodowało to wzrost zainteresowania tematyką zadrzewień ze strony mieszkańców (w tym rolników), a działania Parku są naśladowane i promowane nie tylko w regionie, ale dzięki pośrednictwu mediów – również w całej Polsce. Dzięki temu utrzymane zostaną dotychczasowe miejsca bytowania zwierząt. Zachowane zostaną przyrodnicze walory obszarów wiejskich najcenniejszych fragmentów otuliny Parku i elementy tradycyjnego krajobrazu rolniczego, przyjazne ptakom i innym organizmom. Zachowana zostanie różnorodność gatunków w rejonie objętym działaniami.

W koronach wierzb są liczne gniazda ptaków śpiewających, z remiz korzystają ssaki (sarny, borsuki, zające). Zachowana zostanie atrakcyjność turystyczna terenu, co wpłynie na wzmoczenie ruchu na lokalnym szlaku rowerowym „Duża pętla żuławska”.

Działanie 2. Ochrona siedlisk i miejsc koncentracji ptaków wodno-błotnych.

Działania (nawodnienie obniżen terenu na pow. **4 ha**) wpłynęły na poprawę żerowisk i miejsc odpoczynku oraz siedlisk lęgowych dla co najmniej **30 gat.** ptaków, w tym m.in.: czapli siwej (*Ardea cinerea*), bociana białego (*Ciconia alba*), czajki (*Vanellus vanellus*), przedstawicieli siewkowatych, kaczek, gołębi, pospolitych ptaków wróblowatych, i innych.

Zadanie 2. Nadmorski Park Krajobrazowy

A. Ochrona czynna

Działanie 1. Reintrodukcja mikołajka nadmorskiego.

Z nasion zebranych jesienią 2023 roku uzyskano **120** sadzonek, które w maju posadzono na naturalnych stanowiskach. W okresie jesieni zebrano **50** koszyczków nasiennych mikołajka na naturalnych stanowiskach, które posłużą do wyhodowania sadzonek w kolejnym roku.

Działanie 2. Ochrona płazów poprzez montaż ogrodzeń tymczasowych minimalizując ich śmiertelność podczas sezonowej migracji

Przy Uroczysku „Każa” zainstalowano ogrodzenie o długości ok. 430 mb, odłowiono w wiaderka i przeniesiono 145 zwierząt, z czego większość stanowiły ropuchy szare (104 osobniki). Pozostałe gatunki to grzebiuszka ziemna (37 osobników) i żaba moczarowa (4 osobniki). W Karwieńskich Błotach ustawiono ok. 210 mb ogrodzenia. Przeniesiono 703 płazy – głównie ropuchę szarą, żaby zielone i trawne oraz traszkę zwyczajną. W sumie przeniesiono **848 płazów z 6 gatunków** i ustawiono 640 mb tymczasowego ogrodzenia. W pracach uczestniczyli pracownicy NPK i 2 wolontariuszy.

Działanie 3. Ochrona gatunków ptaków i nietoperzy związanych ze zbiorowiskami leśnymi

W trakcie badań terenowych (**2 sesje monitoringu**) stwierdzono 17 stanowisk puszczyków, gdzie zlokalizowano 19 osobników, w tym 2 pary, 10 pojedynczych samców i 5 pojedynczych samic. Nie stwierdzono pójdzki, uszatki i włochatki.

Sprawdzono i wyczyszczono 123 budki lęgowe dla ptaków, w których stwierdzono zasiedlenie na poziomie 46% (gniazda ptasie oraz ślady, które świadczyły o sukcesie lęgowym i odchowaniu piskląt, głównie gniazda bogatki i modraszki oraz 2 gniazda kowalika i jedno pleszki), a w 24% miejsce noclegu ptaków. Tylko w 13 % budek nie stwierdzono zasiedlenia. W 19 budkach lęgowych dla ptaków zanotowano wykorzystywanie ich przez nietoperze, prawdopodobnie głównie karliki i borowce.

Wyczyszczono również schrony dla nietoperzy (80 szt.), gdzie stwierdzono zasiedlenie przez nietoperze na poziomie 47 %. W kilku schronach stwierdzono nocleg ptaków. Ze schronów mogą korzystać nietoperze z gatunków: nocek rudy, nocek Natterera, nocek duży, mroczek późny, borowiec wielki, gacek brunatny, karlik większy, karlik malutki, karlik drobny.

Działanie 4. Zwalczanie inwazyjnych i potencjalnie inwazyjnych obcych gatunków roślin

Prace przeprowadzono na 3 stanowiskach o łącznej powierzchni ok. **200 m²**, 8-krotnie w okresie od kwietnia do września. Na jednym ze stanowisk rozłożono metalową siatkę jako metodę eksperymentalną na powierzchni około 20 m².

Działanie 5. Wykonanie ekspertyzy stanu zabytkowej alei drzew pomiędzy miejscowościami Rzucewo – Osłonino

W procesie inwentaryzacji drzew w zabytkowej Alei Lipowej wykonano inspekcję z oceną podstawową wszystkich drzew (**329 szt.**). Dla wytypowanych drzew (**15 szt.**) wykonano szczegółową diagnostykę instrumentalną: tomografia akustyczna, próba obciążeniowa statyczna, próba obciążeniowa dynamiczna, ocena współczynnika bezpieczeństwa. Wykonano inwentaryzację istniejącego podrostu drzew z sukcesji naturalnej, w celu wytypowania drzew do zachowania jako kontynuację założenia alejowego.

B. Inwentaryzacje i monitoring

Działanie 1. Monitoring stanu jakości wód rzek przybrzeżnych

Pobrano czterokrotnie i przebadano próby wody z **17** cieków w 44 stałych miejscach pobierania.

Zadanie 3. Trójmiejski Park Krajobrazowy

A. Czynna ochrona

Działanie 1. Ochrona czynna siedlisk łąkowych oraz usuwanie gatunków inwazyjnych na terenie TPK

Zgodnie z zawartymi umowami działania ochrony czynnej obejmują powierzchnię **7,38 ha** w obrębie 7 lokalizacji na terenie TPK. W obrębie tej powierzchni wyznaczono bezpośrednie powierzchnie do koszenia wskazując 5,63 ha.

Gatunki inwazyjne rdestowce *Reynoutria*, w tym rdestowca pośredniego *Reynoutria xbohemica*, usunięto na obydwu ujętych we wniosku stanowiskach, zajmujących łącznie **ok. 1170 m²**.

Działania ochrony czynnej pozwoliły na utrzymanie otwartego charakteru krajobrazu Parku na powierzchniach: **7,38 ha** - w użytkowaniu łąkowym w następujących lokalizacjach: w Dolinie Radości, w Dolinie Samborowo, w użytkach ekologicznych w Dolinie Czystej Wody, Szuwały Jeziora Wyspowskiego, Okuniewskie Łąki, Łąka nad Zagórską Strugą oraz w rezerwacie przyrody „Łęg nas Sweliną”. Zagrożenie związane z występowaniem gatunków inwazyjnych ograniczono czasowo w dwóch miejscach ich rozprzestrzeniania.

Koszenie łąk umożliwiło utrzymanie warunków dla zachowania gatunków związanych z tymi siedliskami m.in.: wielosił błękitny, pełnik europejski, stoplamek Fuchsa, stoplamek plamisty i innych z rodzaju *Dactylorhiza*. Prowadzony równolegle monitoring występowania tych gatunków potwierdził skuteczność i celowość prowadzenia działań.

Działanie 2. Usuwanie nalotów drzew i krzewów z torfowiska w rezerwacie przyrody "Lewice"

Wykonanie zabiegu (**1,5 ha**) utrzymało efekt ekologiczny zabiegów prowadzonych w obrębie torfowiska w latach 2018, 2022 tj. utrzymanie właściwego stanu ochrony siedliska poprzez utrzymanie wskaźnika obecności drzew i krzewów na poziomie właściwym (FV).

Działanie 3. Zabezpieczenie stanowisk i siedlisk gatunków szczególnie cennych w leśnych ekosystemach TPK

W ramach działania przygotowano spotkania poświęcone 6 grupom gatunków:

- ptakom: muchołówka mała *Ficedula parva*, dzięcioł czarny *Dryocopus martius*, dzięcioł zielony *Picus viridis*, sóweczka *Glaucidium passerinum*, włośchatka *Aegolius funereus*,
- owadom: pachnica dębowa *Osmoderma eremita/barnabita*, biegacz pomarszczony *Carabus intricatus*,
- mięczakom: ślimak ostrokrawędzisty *Helicigona lapicida*,
- grzybom: woszczynek obrzeżony *Ceriporiopsis pannocincta*, ozorek dębowy *Fistulina hepatica*, soplówka bukowa *Hericium coralloides*, soplówka jeżowata *H. erinaceus* błyskoporek skórzasty *Inonotus cuticularis*, smolucha bukowa *Ischnoderma resinosum*, twardówka filcowata *Lentinellus ursinus*,
- porostom: plamica dwoista *Arthonia didyma*, plamica ponura *A. vinosa*, wyprószek napęczniały *Biatora turgidula*, pałecznik skupiony *Calicium adspersum*, pałecznik zielony *C. viride*, trzonecznica siarkowa *Chaenotheca brachypoda*, trzonecznica brunatnawa *Ch. brunneola*, trzonecznica kartuska *Ch. chlorella*, złociszek jaskrawy *Chrysothrix candelaris*, smerka drobna *Fellhanera gyrophorica*, zaskórniaczek filcowaty *Inoderma byssaceum*, promianek jodłowy *Lecanactis abietina*, granicznik płucnik *Lobaria pulmonaria*, otwornica żółtawa *Pertusaria flavida*, otwornica brodawkowata *P. pupillaris*, puchlinka ząbkowata *Thelotrema lepadinum*, ospowiec półkulisty *Varicellaria hemisphaerica*, bukwik zielonawy *Zwackhia viridis*,
- mchom i wątrobowcom: widłoząb zielony *Dicranum viride*, bezlist okrywowy *Buxbaumia viridis*, parzoch szerokolistny *Porella platyphylla*.

Spotkania miały charakter prelekcji oraz zajęć terenowych. Wzięli w nich udział pracownicy Służby Parku, pracownicy Nadleśnictwa Gdańsk i RDLP w Gdańsku.

Przygotowanie spotkań szkoleniowych oraz umiejętności nabyte podczas szkolenia pozwoliły na identyfikację nowych stanowisk – ślimaka ostrokrawędzistego, pachnicy dębowej - wcześniej nie podawanych w materiałach zgromadzonych na potrzeby planu ochrony TPK. Zwiększenie świadomości i wiedzy w zakresie wymagań siedliskowych oraz identyfikacji gatunkowej zwiększyło już aktualnie wykrywalność gatunków, co może wpłynąć na zachowanie ich siedlisk i stanowisk w przyszłości. Wypracowanie i stosowanie dobrych praktyk – obustronnie zaakceptowanych może zwiększyć szanse na zachowanie siedlisk gatunków rzadkich i chronionych związanych z ekosystemami leśnymi.

Zadanie 4. Wdzydzki Park Krajobrazowy

A. Czynna ochrona

Działanie 1. Czynna ochrona siedlisk na wyspie Sidły na jeziorze Wdzydzkim (kontynuacja zadania z lat ubiegłych)

W ramach czynnej ochrony na wyspie Sidły od maja do września wypasane były zwierzęta (**na obszarze 4ha**), które w roli żywych kosiarek pomagały w zachowaniu cennego przyrodniczo siedliska. W roku 2024

na wyspę zostało przewiezionych 14 owiec i 21 kóz. Wypas zwierząt zapobiegł nadmiernemu zarastaniu łąki. Brak wypasu w konsekwencji doprowadziłby do powolnej degradacji siedliska i utraty wartości przyrodniczych. Działanie to w długofalowym efekcie przyczyniło się do poprawy siedliska i zachowania cennych gatunków roślin i zwierząt. We wrześniu wykonano zadanie polegające na dokoszeniu kosą spalinową niedojadów oraz usunięciu nalotu i odrośli krzewów z wygrabianiem i usunięciu biomasy (pokosu) z powierzchni łącznie ok. **0,6 ha**. Zadanie było realizowane przez firmę zewnętrzną pod nadzorem pracowników Parku.

Działanie 2. Bartnictwo WPK

Działanie obejmowało utrzymanie, konserwację i monitoring **11 sztuk barci**. W ciągu roku przeprowadzony był monitoring oraz drobne naprawy barci. W ramach realizacji zadania w sierpniu zakupiono pokarm dla pszczoł oraz lek na warrozę w celu przygotowania rodzin pszczeleli do zimowania. Pracownicy Parku we wrześniu dokarmili rodziny pszczeleli w barciach oraz zamieścili lek na warrozę.

Działanie 3. Czynna ochrona siedlisk - odkrzaczanie, usunięcie posuszu z obszaru torfowiska użytku ekologicznego „Zdradzonko” w celu poprawy stosunków wodnych wpływających na zachowanie siedliska
Przeprowadzono zabiegi ochrony czynnej na użytku ekologicznym „Zdradzonko” w celu ochrony różnorodności biologicznej terenów wodno-błotnych. Zabieg ten polegał na usunięciu posuszu, samosiewów drzew z powierzchni około **1 ha** z wyniesieniem biomasy. Realizacja działania przyczyniła się do poprawy siedliska i jego zachowania.

Działanie 4. Ochrona różnorodności biologicznej użytku ekologicznego „Jezioro Drzędno” poprzez zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych – raka pręgowatego (kontynuacja zadania z lat ubiegłych)
W ramach działania na powierzchni **8,45 ha** - jezioro Drzędno, w celu ochrony bioróżnorodności prowadzono odłow kontrolny raka pręgowatego metodą wyłowu. Realizacja zadania polegała na ręcznym chwytaniu osobników raka pręgowatego przez pletwonurka. Wyłowiono **27 osobników**. Dodatkowo pracownicy Parku przeprowadzili nocną kontrolę strefy przybrzeżnej oraz zastosowali raczniki.

Działanie 5. Nasadzenie drzew w ramach projektu pn. „Trzy miliardy dodatkowych drzew do 2030 r.”
W ramach zadania zrealizowano nasadzenie i opalikowano **252 drzewa** z gatunku lipa drobnolistna i klon zwyczajny wzdłuż drogi gminnej Kalisz - Belfort na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, tworząc nową aleję drzew przydrożnych. Zadrzewiania przydrożne wzdłuż ciągów komunikacyjnych poza wartością krajobrazową pełnią szereg istotnych funkcji: ochronne – osłaniają drogi, ograniczają hałas i zanieczyszczenia oraz nawiewanie śniegu na drogę, estetyczne – harmonizują widoki w czasie jazdy oraz przyrodnicze - drzewa i krzewy, rośliny miododajne stanowią cenny pożytek dla owadów zapylających i oprócz tego tworzą korytarze ekologiczne, podnoszą bioróżnorodność i tworzą siedliska dla ptaków i małych ssaków. Sadzenie drzew wzdłuż ciągów komunikacyjnych jest niezwykle cennym i pożądanym działaniem wzbogacającym krajobraz oraz mającym pozytywny wpływ na doznania estetyczne.

Działanie 6. Ochrona i monitoring płazów poprzez montaż ogrodzenia ochronno – naprowadzającego minimalizującego ich śmiertelność podczas sezonowej migracji.

W miejscowości Wąglkowice wzdłuż drogi powiatowej wybudowano tymczasowe ogrodzenia ochronno – naprowadzającego na odcinku około 300 metrów. Droga ta położona jest w pobliżu miejsc rozrodu płazów i przyczynia się do istotnych strat w ich lokalnej populacji. Ogrodzenie zostało posadowione na cały okres wiosennej migracji płazów i zostało objęte stałym monitoringiem pracowników WPK, którzy przenosili zwierzęta w bezpieczne miejsce. Łącznie odłowiono w wiaderka i przeniesiono ponad **1364** zwierząt w tym **565 żab brunatnych** (żaby moczarowe i trawne), **500 ropuch szarych**, **150 żab zielonych** (żaba wodna i jeziorkowa), **111 traszek zwyczajnych**, **16 grzebiuszek ziemnych**, **16 kumaków nizinnych**, **6 traszek grzebieniastych**.

B. Inwentaryzacje i monitoring

Działanie 1. Badania stanu jakości wód jezior: Cheb, Drzędno, Gogolino, Gołuń, Jelenie, Mieliste, Schodno, Słupinko, Słupino i Osty, Białe, Lipno, Pomarczyn, Radolne, Jeziorko, Wdzydze Południowe, Żółnowo (kontynuacja zadania z lat ubiegłych)

W ciągu roku prowadzono badania wód powierzchniowych położonych na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. Pobrano próby wody z **17 jezior**: Cheb, Drzędno, Gogolino, Gołuń, Jelenie, Mieliste, Schodno, Słupinko, Słupino, Osty, Białe, Jeziorko, Żółnowo, Wdzydze Południowe, Radolne, Pomarczyn, Lipno. Głównym założeniem zadania było określenie aktualnej jakości wód jezior Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego, a także identyfikacja zagrożeń oraz kierunków i tempa przemian środowisk wodnych. W ramach zadania zakupiono odczynniki do badań. Z realizacji przeprowadzonych badań zlecono wykonanie raportów. Powstał Raport z badań środowiska wodnego wybranych jezior Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego (2023) obejmujący jeziora: Cheb, Drzędno, Gogolino, Gołuń, Jelenie, Mieliste, Schodno, Słupinko, Słupino, Osty oraz Raport z badań

środowiska wodnego wybranych jezior Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego (2024) obejmujący jeziora: Białe, Jezioro, Żółnowo, Wdzydze Południowe, Radolne, Pomarczyn, Lipno.

Zadanie 5. Kaszubski Park Krajobrazowy

Działanie 1. Monitorowanie kłód bartnych zawieszonych przez Nadleśnictwo Kartuzi

Z 12 monitorowanych kłód, istnieje jeszcze 8 nie zasiedlonych przez pszczoły, które jednak po czerwcowych rójkach mogą potencjalnie stanowić miejsce osiedlania się nowych rodzin pszczelich. Zawieszono kłody przynoszą zamierzony efekt gdyż co roku obserwujemy ich zasiedlanie w 50 %.

Zadanie 6. Zaborski Park Krajobrazowy

A. Czynna ochrona

Działanie 1. Obce gatunki inwazyjne

W sezonie wegetacyjnym czterokrotnie zwalczano **barszcze kaukaskie** na dwóch stanowiskach o powierzchni łącznej około **0,2 ha**. Zastosowano metodę mechaniczną polegającą na przecinaniu korzeni. Mechaniczna metoda jest uważana za najbardziej przyjazną dla środowiska naturalnego. Wiąże się ona z bardzo dużym nakładem czasu, pracy i wymaga dużej staranności. Niezbędne jest prowadzenie monitoringu efektów działań oraz ich kontynuacja w kolejnych sezonach wegetacyjnych.

Usunięto **niecierpka gruczołowatego i kolczurkę klapowaną** z brzegu Jeziora Charzykowskiego w miejscowości Charzykowy, od Funki do Bachorza oraz w Małych Swornegaciach (na długości około **6.650 mb linii brzegowej**, powierzchni łącznej około **2,7 ha**). Rośliny były wrywane w całości z gleby przed okresem kwitnienia.

Usuwno **rdestowca ostrokończystego** na stanowisku w Starym Młynie o powierzchni około **0,1 ha**. Zabieg wykonano kilkakrotnie w czasie sezonu wegetacyjnego wycinając lub wrywając wszystkie pędy. Na powierzchni za każdym razem wykonano dokumentację fotograficzną oraz zdjęcie fitosocjologiczne w celu udokumentowania odbudowy warstwy runa.

Usunięto **przymiotno białe** ze stanowiska podejrzonego księżycowego w dolinie Kulawy na powierzchni **0,01 ha**.

Działanie 2. Czynna ochrona siedlisk i gatunków roślin – poprawa stanu ochrony siedlisk i gatunków

Zabieg ochronny polegał na odkrzaczaniu, wykasaniu i usuwaniu roślinności z 11. kurhanów oraz 11. wieńców o łącznej powierzchni **0,3 ha**. W dolinie Kulawy wykoszono torfowisko na powierzchni **0,5 ha**. Działanie wykonano na podstawie Zarządzenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku z dnia 19 grudnia 2014 r. w sprawie ustanowienia planu zadań ochronnych dla obszaru Natura 2000 Sandr Brdy PLH220026 (Dz. Urz. Woj. Pom. z 22 grudnia 2014 r. Poz. 4493) - załącznik nr 5 – Działania ochronne ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie i obszarów ich wdrażania. Wskazane zadanie dla siedliska przyrodniczego 7230 Górskie i nizinne torfowiska zasadowe o charakterze młak, turzycowisk i mechowisk obejmowało ekstensywne koszenie i usuwanie nalotu drzew z usuwaniem biomasy na fragmencie wydzielienia 12-12-2-11-210-j-00.

Wykaszono stanowisko pełnika europejskiego o powierzchni **0,2 ha**.

Z wszystkich powierzchni ręcznie wygrabiano i usunięto biomasę.

Działanie 3. Czynna ochrona mokradeł – poprawa stanu zachowania siedlisk, zmniejszenie emisji CO₂

Działanie obejmowało przebudowę rowu melioracyjnego w celu zatrzymywania wody. Przebudowa polegała na wykonaniu zastawki służącej do zachowania i odtwarzania właściwych stosunków wodnych, w tym poprawy warunków uwodnienia siedlisk mokradłowych i leśnych (retencja leśna). Na podstawie dokumentacji technicznej wykonano drewnianą zastawkę na czynnym rowie melioracyjnym. Dzięki realizacji działania nawodniono mokradło o **pow. 6 ha** w obrębie działek ewidencyjnych nr 3244, 3245, 3264, obręb Charzykowy, gmina Chojnice.

Zadanie 7. Park Krajobrazowy Dolina Słupi

A. Czynna ochrona

Działanie 1. Ochrona cennych gatunków ryb

Prace przyczyniły się do poprawy warunków rozrodczych ryb łososiowatych w Kanale Młyńskim w Słupsku, wspierając naturalne procesy reprodukcji gatunków takich jak troć wędrowną czy łosoś atlantycki. Odtworzone tarlisko (**80m**) zwiększa sukces rozrodczy tych ryb, co wpływa na stabilizację i odbudowę ich populacji w dorzeczu Słupi.

Działanie 2. Czynna ochrona torfowisko Gogolewko

Przeprowadzone działania ograniczyły nadmierny rozwój roślinności, w tym ekspansję trzciny pospolitej, poprawiając **4,05 ha** chronionego siedliska „Górskie i nizinne torfowiska zasadowe” (7230), zagrożonego w skali UE. Efektem prac było przywrócenie równowagi ekosystemu, co stworzyło lepsze warunki dla licznych chronionych i zagrożonych gatunków roślin (**34 gat.**), takich jak kruszczyk błotny, rosiczka okrągłolistna, kukułka Fuchsa haczykowiec błyszczący, błotniszek wełnisty, mszar krokiewkowy, bobrek

trójlistkowy, kukułka krwista, kukułka plamista, kukułka szerokolistna, wawrzynek wilczełyko, jaskier wielki, błotniszek wełnisty, mokradłosz kończysty, drabik drzewkowaty widłoząb błotny, widłoząb kędzierzawy, widłoząb miotlasty, rokitnik pospolity, płonnik pospolity, płonnik cienki, torfowiec kończysty, torfowiec brunatny, torfowiec błotny, torfowiec brodawkowaty, torfowiec czerwonawy, torfowiec Russowa, torfowiec nastroszony, torfowiec obły, torfowiec pierzasty, torfowiec Warnstrofa, błyszcze włoskowate

Działanie 3. Czynna ochrona cennych zadrzewień przydrożnych oraz wierzby płaczącej, rosnącej przed siedzibą PZPK-w celu poprawienia bezpieczeństwa w ich otoczeniu

Przeprowadzone pomiary dendrometryczne drzew (**37 szt**) obejmowały szczegółową ocenę ich kondycji, stabilności oraz analizę wyników dotyczących stanu każdego drzewa. Na podstawie przeprowadzonych badań sporządzono ekspertyzę wskazującą zalecenia dotyczące zabiegów pielęgnacyjnych.

Wykonanie zabiegów zgodnie z zaleceniami pozwoli na poprawę bezpieczeństwa w otoczeniu badanych drzew, pozostawienie ich w przestrzeni publicznej jako istotnego elementu kultury, krajobrazu i przyrodosiedliska rozlicznych grup organizmów żywych.

B. Inwentaryzacje i monitoring

Działanie 1. Monitoring ichtiofauny

W ramach działań zrealizowano monitoring węgorzy europejskich, umożliwiając migrację **644** młodym samicom powyżej elektrowni wodnej- zapewniono ciągłość szlaku migracyjnego tego gatunku. Dzięki sprawnie działającej rynnie węgorzowej możliwe było policzenie węgorzy oraz przerzucenie ich powyżej przeszkody.

Prace badawcze (odłowy) wykazały obecność chronionych gatunków, takich jak **głowacz białopletwy** i **minóg strumieniowy**, oraz narybku **łososia atlantyckiego** na trzech stanowiskach. Zmniejszenie kłusownictwa przyczyniło się do wzrostu liczebności ryb na kluczowych tarliskach. Zakup nowego sprzętu do monitoringu pozwoli na kontynuację badań w kolejnych latach, wspierając ochronę bioróżnorodności dorzecza Słupi.

Działanie 2. Monitoring nietoperzy

W dniach od 5 do 11 lutego podczas zimowego monitoringu nietoperzy kontrolą objęto 30 obiektów: piwnic wolnostojących, pod budynkami mieszkalnymi i pod budynkami gospodarczymi, hydroforni, studni i tunel w starym nasypie kolejowym koło Soszycy. Końcowe dni kontrolę prowadzono z pomocą koła chiropterologów PTPP Salamandra przy Uniwersytecie Gdańskim. W wyniku tegorocznych liczeń stwierdzono 90 nietoperzy wśród których najliczniej występowały **nocki Natterera** i **gacki brunatne**, sporo było **mopków zachodnich** - 6 osobników.

W drugiej połowie lipca przeprowadzono kontrolę 380 różnego typu ukryć dla nietoperzy. W 140 stwierdzono 503 nietoperze. Pod względem liczebności przeważają karliki, a wśród nich **karlik malutki** oraz **karlik większy** i nocek Natterera. Odnotowano także borowce wielkie i karliki drobne.

Działanie 3. Monitoring wsiedlonych włosieniczników- wyznacznika chronionego siedliska przyrodniczego 3260-nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników

Przeprowadzony w 2024 roku monitoring wsiedlonych płatów włosieniczników potwierdził ich trwałą obecność w wielu miejscach oraz ujawnił ich dalsze rozprzestrzenianie się na nowych stanowiskach. Dzięki temu działania z lat 2013–2015 można uznać za skuteczne w przywracaniu siedliska przyrodniczego 3260 „Nizinne i podgórskie rzeki ze zbiorowiskami włosieniczników”. Obecność włosieniczników (włosienicznik tarczowaty, hybryda włosienicznika rzeczno i włosienicznika krążkolistnego) świadczy o poprawie jakości wód i stabilizacji ekosystemów rzecznych, a ich rozrost sprzyja zwiększeniu bioróżnorodności oraz ochronie innych gatunków zależnych od tego siedliska. Z zaplanowanych 11 cieków monitoring przeprowadzono na 8 ciekach. Spowodowane było to ograniczeniami czasowymi a także zmianami terenowymi (tamy bobrowe, wysokie stany wody, zmętnienie wody w rzekach)

Efekt rzeczowy:

Należy podać wartości mierzalne.

Zadanie 1.

Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana

- zakup materiałów eksploatacyjnych – oleje, osprzęt do wykaszarki i pilarki spalinowej,
- zakup 100 szt. sadzonek drzew owocowych,
- zakup 350 szt. worków z nadrukiem drzew owocowych starych odmian.
- zakup 2 szt. węży do pompy.

Zadanie 2. Nadmorski Park Krajobrazowy

- ogrodzenia tymczasowe dla płazów – 640 mb;
- zestaw odczynników do monitoringu wód – 1 szt.;
- liczba opracowanej dokumentacji do zarządzania zasobami przyrodniczymi – 1 kpl.

Zadanie 3. Trójmiejski Park Krajobrazowy

- organizacja czterech spotkań,
- liczba osób uczestniczących w spotkaniach szkoleniowych: 130 osób
- inwentaryzacja – 1 szt (opracowanie)
- zakup 3 lornetek

Zadanie 4. Wdzydzki Park Krajobrazowy

- zakup fotopułapki.
- wykonanie wyгородzenia dla zwierząt na wyspie Sidły - 25 m.
- zakup sadzonek drzew -252 szt.
- ogrodzenie tymczasowe - 300 mb.
- zakup odczynników chemicznych do badań wody
- raport z badań środowiska wodnego wybranych jezior Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego (2023)
- raport z badań środowiska wodnego wybranych jezior Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego (2024)

Zadanie 5. Kaszubski Park Krajobrazowy

- zakup 4 szt. lornetek
- powieszono dwie nowe kłody bartne.

Zadanie 6. Zaborski Park Krajobrazowy

- liczba wykonanych zastawek na rowach melioracyjnych – 1 szt.
- zakup narzędzi i materiałów do usuwania gatunków obcych

Zadanie 7. Park Krajobrazowy Dolina Słupi

- zakup 40 ton żwiru i kamienia płukanego - Utworzenie 80 m² powierzchni tarliskowej dla gatunków litofilnych
- ekspertyza dendrologiczna-37 egzemplarzy drzew
- zakup sprzętu do monitoringu ichtiofauny-agregat prądotwórczy- 1 szt
- utrzymanie przepławek
- zakup 37 szt. ukryć dla nietoperzy

Należy opisać efekt rzeczowy, uzasadnić ewentualne rozbieżności pomiędzy efektem planowanym, a osiągniętym.

Zadanie 1.**Park Krajobrazowy Mierzeja Wiślana****A. Czynna ochrona****Działanie 1. Utrzymanie i wzmocnienie ostoi dla zwierząt w postaci remiz leśnych oraz pielęgnacja zadrzewień śródpolnych.**

Pod koniec marca ogłowiono i podcięto gałęzie kilkuset wierzb, które osiągnęły już odpowiednie wymiary. Zabieg jest ugruntowany wielowiekową tradycją i niezbędny dla prawidłowego uformowania „głowiastego” pokroju wierzb. Pozostawienie grubych konarów skutkuje rozłamaniem pni i obumarciem wielu młodych wierzb. Pod koniec marca posadzono **170 szt.** drzewek (70 szt. zakupionych w grudniu ub. roku i zadołowanych) w miejscach, z których z różnych powodów wypadły sadzonki z ubiegłych lat. W ramach zadania jako nagrody zakupiono również **350 szt.** worków z nadrukiem drzew owocowych starych odmian.

Działanie 2. Ochrona siedlisk i miejsc koncentracji ptaków wodno-błotnych.

W kwietniu zakupiono **2 szt. węży do pompy**, którymi prowadzono wodę z rowów melioracyjnych do zagłębienia na łące, celem utrzymania optymalnych warunków dla zapewnienia bazy pokarmowej, miejsc odpoczynku i stanowisk lęgowych ptaków związanych z krajobrazem rolniczym.

Zadanie 2. Nadmorski Park Krajobrazowy

A.Ochrona czynna

Działanie 1. Reintrodukcja mikołajka nadmorskiego.

W ramach działania wysiano nasiona mikołajka nadmorskiego, pozyskane jesienią 2023 roku z naturalnych stanowisk oraz przygotowano do posadzenia uzyskane sadzonki, które wiosną nasadzono na historycznych stanowiskach. Prace wykonywano na podstawie zezwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku - decyzja RDOŚ-Gd-WZG.6400.245.2022.AB.2 z dnia 9.12.2022 r. Uzyskano nowe zezwolenie o nr RDOŚ-Gd-WZG.6400.193.2024.NJ.2 z dnia 26.11.2024 r. na okres trzech kolejnych lat projektu. Zakupiono materiały ogrodnicze do pielęgnacji sadzonek.

Działanie 2. Ochrona płazów poprzez montaż ogrodzeń tymczasowych minimalizując ich śmiertelność podczas sezonowej migracji.

Zakupiono materiały do wykonania i w połowie marca wykonano ogrodzenie w dwóch lokalizacjach łącznie **640 mb**. Prace wykonywano na podstawie zezwolenia RDOŚ-Gd-WZG.6401.17.2022.MK.2 z dnia 04.03.2022 r. i RDOŚ-Gd-WZG.6401.17.2022.MK/AO.4 z dnia 30.06.2022 r.

Działanie 3. Ochrona gatunków ptaków i nietoperzy związanych ze zbiorowiskami leśnymi

W ramach działania w pierwszej połowie marca 2023 r. przeprowadzono inwentaryzację sów leśnych – sóweczki, włochatki, uszatki i puszczyka, polegających na stymulacji głosowej sów i nasłuchach. W okresie styczeń – luty 2023 r. przeprowadzono czyszczenie budek lęgowych dla ptaków i nietoperzy.

Działanie 4. Zwalczanie inwazyjnych i potencjalnie inwazyjnych obcych gatunków roślin

Prace prowadzono zgodnie z „Wytycznymi dotyczącymi zwalczania rdestowców na terenie Polski”, wykonanymi na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska. Wykonano prace polegające na mechanicznym usuwaniu rdestowców przy pomocy kos spalinowych, maczet i sekatorów na wybranych stanowiskach. Uzyskaną biomasę rozdrabniano i pozostawiano w miejscu. W ramach zadania zakupiono materiały eksploatacyjne do kos spalinowych.

Działanie 5. Wykonanie ekspertyzy stanu zabytkowej alei drzew pomiędzy miejscowościami Rzucewo – Osłonino

Wykonano ekspertyzę (**1kpl**) zawierającą wyniki inwentaryzacji i wykaz zalecanych zabiegów konserwatorskich wraz z harmonogramem ich realizacji w perspektywie 5 lat wraz z kosztorysem. Uzupełnieniem dokumentacji jest „Program podejmowania innych działań przy zabytku Aleja Lipowa przy drodze Rzucewo-Osłonino”, zawierającym szczegółowy spis drzew (podrostów) do usunięcia, lokalizację miejsc do nasadzeń oraz wykaz zaleceń szczegółowych dla każdego drzewa.

B.Inwentaryzacje i monitoring

Działanie 1. Monitoring stanu jakości wód rzek przymorskich

Wykonano cztery zaplanowane serie poboru wód oraz pomiary wraz z analizami chemicznymi i mikrobiologicznymi czystości wód powierzchniowych, badanie składu chemicznego wód opadowych i spływnych, analizę chemiczną i mikrobiologiczną jakości wody pitnej w miejscowościach na terenie Nadmorskiego Parku Krajobrazowego. W ramach zadania zakupiono **odczynniki do badań**.

Zadanie 3. Trójmiejski Park Krajobrazowy

A.Czynna ochrona

Działanie 3. Zabezpieczenie stanowisk i siedlisk gatunków szczególnie cennych w leśnych ekosystemach TPK

W ramach zadania zorganizowano **4 spotkania** szkoleniowe poświęcone ptakom, owadom i mięczakom, grzybom, mszakom i porostom. W spotkaniu uczestniczyli licznie pracownicy Nadleśnictwa Gdańsk, RDLP w Gdańsku oraz Służba TPK. W pierwszym spotkaniu uczestniczyły 44 osoby, w drugim 24, w trzecim 25 osób, w czwartym 37 osób. Z uwagi na zbliżone wymagania siedliskowe i okresu zwiększonej wykrywalności zablokowano spotkania planowane dla owadów i mięczaków oraz dla mszaków i porostów. W okresie pomiędzy spotkaniami wypracowywano katalog dobrych praktyk. Przygotowano roboczą wersję dobrych praktyk dla poszczególnych grup gatunków. Materiał wymaga uzgodnienia redakcyjnego z Nadleśnictwem Gdańsk.

B. Inwentaryzacje i monitoring

Działanie 1. Inwentaryzacja gadów na terenie TPK

Dane zostały zebrane w jedno opracowanie pt.: „Inwentaryzacja herpetologiczna występowania gadów na obszarze Trójmiejskiego Parku Krajobrazowego” (P. Janowski, 12.2024 r.). Na terenie Parku potwierdzono występowanie gatunków: padalec zwyczajny *Anguis fragilis*, jaszczurka zwinka *Lacerta agilis*, jaszczurka żyworodna *Zootoca vivipara*, żmija zygzakowata *Vipera berus*. Nie potwierdzono występowania zaskrońca.

Działanie 2. Doposażenie pracowników TPK- zakup lornetek (działanie dodatkowe)

Zakupiono **3 lornetki** Ecotone: 2 sztuki MR3 10x42, 1 sztukę MGK 8,5x45.

Zadanie 4. Wdzydzki Park Krajobrazowy

A. Czynna ochrona

Działanie 1. Czynna ochrona siedlisk na wyspie Sidły na jeziorze Wdzydzkim (kontynuacja zadania z lat ubiegłych)

Aby zachować ten unikatowy fragment przyrody Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego prowadzony jest kontrolowany wypas rodzimych owiec rasy pomorskiej oraz kóz. We wrześniu wykonano zadanie polegające na dokoszeniu kosą spalinową niedojadów oraz usunięciu nalotu i odrośli krzewów z wygrabianiem i usunięciu biomasy (pokosu) z powierzchni łącznie ok. 0,6 ha. Zadanie było realizowane przez firmę zewnętrzną pod nadzorem pracowników Parku. W ramach realizacji zadania, po uzyskaniu zgody (nr pisma WFOŚ.POP.4006.005.2024.5262.2024.MM z dnia 29.04.2024) ze środków powstałych z oszczędności zakupiono:

- **fotopułapkę** w celu monitoringu zwierząt znajdujących się na wyspie,
- materiały i narzędzia w celu budowy wyгородzenia dla owiec,
- wózek transportowy,
- akcesoria do dokarmiania zwierząt.

Zlecono także wykonanie wyгородzenia dla zwierząt na wyspie Sidły w celu gromadzenia zganianych zwierząt podczas jesiennej migracji zwierząt z wyspy. Parametry ogrodzenia: ogrodzenie wykonane z drewna i materiałów dostarczonych przez zamawiającego, długość ogrodzenia – około **25 m**, wysokość około 150 cm.

Działanie 5. Nasadzenie drzew w ramach projektu pn. „Trzy miliardy dodatkowych drzew do 2030 r.”

Nasadzono i opalowano **252** drzewa z gatunku lipa drobnolistna i klon zwyczajny wzdłuż drogi gminnej Kalisz - Belfort na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego.

Działanie 6. Ochrona i monitoring płazów poprzez montaż ogrodzenia ochronno – naprowadzającego minimalizującego ich śmiertelność podczas sezonowej migracji.

Ogrodzenie na odcinku około **300 mb** posadowione było przez cały okres wiosennej migracji płazów i objęte stałym monitoringiem pracowników WPK, którzy przenosili zwierzęta w bezpieczne miejsce. Działania realizowane było na podstawie pozwolenia Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku (RDOŚ-Gd-WZG.6401.47.2024.ŁP.2 oraz RDOŚ-Gd WZG.6401.35.2024.ŁP.2)

B. Inwentaryzacje i monitoring

Działanie 1. Badania stanu jakości wód jezior: Cheb, Drzędno, Gogolino, Gołuń, Jelenie, Mieliste, Schodno, Słupinko, Słupino i Osty, Białe, Lipno. Pomarczyn, Radolne, Jeziorko, Wdzydze Południowe, Żółnowo (kontynuacja zadania z lat ubiegłych)

W ciągu roku prowadzono badania wód powierzchniowych położonych na terenie Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego i jego otuliny. W ramach zadania zakupiono odczynniki do badań. Z realizacji przeprowadzonych badań zlecono wykonanie raportów. Powstał Raport z badań środowiska wodnego wybranych jezior Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego (2023) obejmujący jeziora: Cheb, Drzędno, Gogolino, Gołuń, Jelenie, Mieliste, Schodno, Słupinko, Słupino, Osty oraz Raport z badań środowiska wodnego wybranych jezior Wdzydzkiego Parku Krajobrazowego (2024) obejmujący jeziora: Białe, Jeziorko, Żółnowo, Wdzydze Południowe, Radolne, Pomarczyn, Lipno.

Zadanie 5. Kaszubski Park Krajobrazowy

A. Ochrona czynna

Działanie 1. Monitorowanie kłód bartnych zawieszonych przez Nadleśnictwo Kartuzy

Zawieszane kłody przynoszą zamierzony efekt gdyż co roku obserwujemy ich zasiedlanie w 50 %. W ramach zadania zakupiono **4 lornetki** celem prowadzonego monitoringu.

Działanie 2. Zawieszenie dwóch kłód bartnych

KPK stworzyło nowe dogodne **dwa miejsca** do zasiedlenia przez kolejne rodziny dzikich pszczół w lasach Mirachowskich. Wylotek jednej z kłód eksperymentalnie został zabezpieczony blachą w celu sprawdzenia jej skuteczności przed rozkuwaniem go przez dziecioty próbujące dostać się do wnętrza kłody. Z uwagi na minimum roczną aklimatyzację (przesychanie drewna) kłód bartnych powieszonych przez KPK przewiduje się, że zostaną one zasiedlone w następnym roku.

Zadanie 6. Zaborski Park Krajobrazowy

A. Czynna ochrona

Działanie 1. Obce gatunki inwazyjne

Działania usuwania obcych gatunków inwazyjnych roślin prowadzone były przez pracowników Służby Parku Krajobrazowego. Zakupiono **drobne narzędzia i materiały eksploatacyjne służące do usuwania obcych gatunków** roślin inwazyjnych: nóż i żyłkę do wykaszarki, sekator, oleje do wykaszarki i pilarki, łopatkę i spray do znakowania powierzchni.

Działanie 3. Czynna ochrona mokradeł – poprawa stanu zachowania siedlisk, zmniejszenie emisji CO₂

Wykonano dokumentację projektową, kosztorysową, specyfikację techniczną wykonania i odbioru robót budowlanych (STWiORB) dla zastawki służącej do zachowania i odtwarzania właściwych stosunków wodnych na terenie Zaborskiego Parku Krajobrazowego w granicach wydzielenia leśnego 12-15-1-07-244-a-00. Dokumentacja projektowa niezbędna była do uruchomienia procedur administracyjnych w celu udzielenia zamówienia publicznego na wykonanie zastawki.

Zastawkę wykonano w ramach działań czynnej ochrony przyrody na podstawie planu ochrony Zaborskiego Parku Krajobrazowego. Przedmiotowe działania ochronne przeprowadzono na gruntach Skarbu Państwa w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe Nadleśnictwo Ryteł na działce numer 3244 obręb Charzykowy gm. Chojnice w rejonie ujścia rowu melioracyjnego do Jeziora Charzykowskiego. Działanie polegało na wykonaniu zastawki drewnianej o szerokości w świetle rowu 7,50 m, wysokości 1,25 m, grubości 5 cm i świetle 1,00 m. Całkowita szerokość zastawki, uwzględniająca wrzynki w skarpy będące częścią podziemną budowli, wynosi 10,50 m. Zastawka została wyposażona w zamknięcia szandorowe umożliwiające dostosowanie ilości magazynowanej wody do potrzeb i aktualnej sytuacji hydrologicznej.

Zadanie 7. Park Krajobrazowy Dolina Słupi

A. Czynna ochrona

Działanie 1. Ochrona cennych gatunków ryb

Utworzenie **80 m² powierzchni tarliskowej** dla gatunków litofilnych zostało zrealizowane poprzez uzupełnienie istniejących tarlisk żwirem i kamieniami w odpowiednio dobranej frakcji. Prace przeprowadzono w ujściu Kanału Młyńskiego w Słupsku, gdzie ręcznie rozplantowano materiał w korycie kanału, zapewniając równomierne pokrycie dna i stworzenie optymalnych warunków dla ryb.

Działanie 3. Czynna ochrona cennych zadrzewień przydrożnych oraz wierzby płaczącej rosnącej przed siedzibą PZPK- w celu poprawienia bezpieczeństwa w ich otoczeniu

Wykonanie eksperckich opisów 37 cennych egzemplarzy cennych drzew. Początkowo planowano wykonać 3 ekspertyzy – oddzielnie dla każdej z lokalizacji, jednakże wykonawca w porozumieniu z parkiem wykonał dodatkową ekspertyzę lipy drobnolistnej w czwartej lokalizacji w Gałąźni Małej. Zdecydowano iż wszystkie badania i opisy wraz z zaplanowaniem niezbędnych działań zabezpieczających dla wszystkich **37 drzew znajdują się w 1 opracowaniu.**

B. Monitoring i inwentaryzacja

Działanie 1. Monitoring ichtiofauny

Zakupiono **agregat prądotwórczy** wraz z osprzętem do połowu ichtiofauny. Urządzenie marki Hans Grassl, wyposażone w napęd spalinowy, to sprzęt najwyższej jakości, zapewniający bezpieczne i skuteczne przeprowadzanie wiarygodnego monitoringu ichtiofauny.

Działanie 2. Monitoring nietoperzy

Z oszczędności wygoszodarowanych z innych działań zakupiono **37 skrzynek rozrodczych**. Zakupu dokonano w trzecim kwartale roku, dlatego 17 skrzynek zawieszono od razu, natomiast pozostałe będą instalowane sukcesywnie w miarę potrzeb.

Metodologia:

Należy podać metodologię wyliczenia efektu rzeczowego i ekologicznego (jeżeli dotyczy):

W odniesieniu do działań ochrony czynnej przyjęto bezpośrednią powierzchnię objętą działaniami lub liczbę gatunków i osobników, na które ukierunkowano działania ochrony czynnej. Przy ustalaniu efektu dotyczącego monitoringu określono liczbę stwierdzonych gatunków oraz liczbę budek poddanych monitorowaniu, natomiast przy badaniu wód, ich liczbę

**Pomorski Zespół Parków Krajobrazowych
ul. Poniatowskiego 4a****76-200 Słupsk**

pieczęć firmowa Beneficjenta

30.01.2025 .....

data

podpisy i pieczętki imienne osób reprezentujących Beneficjenta

Opinia pracownika monitorującego WFOŚiGW w Gdańsku: Akceptuję/nie akceptuję¹ sprawozdanie z realizacji zadania (jeżeli dotyczy)Planowany efekt rzeczowy został¹ / nie został¹ osiągnięty.Rekomenduję¹ / nie rekomenduję¹ uzasadnienie przyczyn wystąpienia rozbieżności pomiędzy efektem rzeczowym planowanym do osiągnięcia, a rzeczywiście osiągniętym.Planowany efekt ekologiczny został / nie został¹ osiągnięty.Rekomenduję¹ / nie rekomenduję¹ uzasadnienie przyczyn wystąpienia rozbieżności pomiędzy efektem ekologicznym planowanym do osiągnięcia, a rzeczywiście osiągniętym.

Uwagi:

Pracownik monitorujący (data, podpis) ..... Kierownik Działu (data, podpis) .....

Uwaga!

1. Osiągnięte i potwierdzone w formularzu przez Beneficjenta efekty rzeczowe i ekologiczne podlegają analizie na etapie rozliczenia umowy o dofinansowanie.
2. Fundusz może wypowiedzieć umowę o dofinansowanie w przypadku, gdy zadeklarowane efekty rzeczowe i/albo ekologiczne zadania nie zostały osiągnięte.
3. Więcej informacji nt. monitorowania efektów i dopuszczanych przez Fundusz rozbieżności pomiędzy efektami planowanymi do osiągnięcia, a rzeczywiście osiągniętymi można znaleźć na stronie www.wfos.gdansk.pl.

---

¹ niepotrzebne skreślić